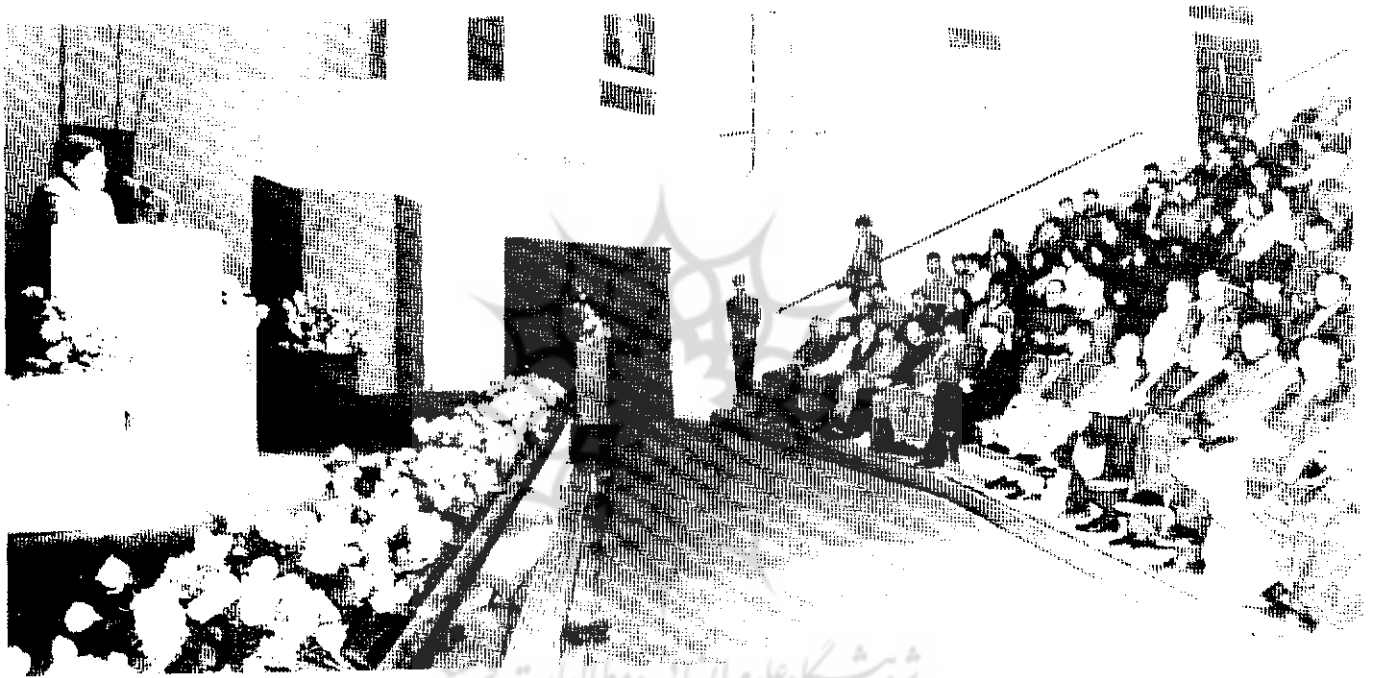

چهره مطبوعات امروز

● عبدالله زاویه و مرضیه پروهان

مطبوعات و کمک به وضعیت اقتصادی مطبوعات است. وی گفت: امروزه وجود ۶۰۰ نشریه در کشور، آینده روشنی را در عرصه مطبوعات نرید می‌دهد که این توصیف درگرو ارتقای کیفی و تغییر محتوای این نشریات خواهد بود و چنین رشدی نیز نیازمند عواملی است. مسؤول نمایشگاه افزود: امروزه حیات هریک از نشریات اعم از تخصصی و عمومی که در صحنه اجتماع ظهور پیدا کرده‌اند و مخاطبان خاص خود را دارند جدای از عوامل ریز و درشت اقتصادی محتاج عامل مهم دیگری است که همانا حفظ ارتباط نزدیک و صمیمی و صادق با مخاطب است. آقای قاضی‌زاده خاطر نشان ساخت

■ مراسم افتتاحیه
مراسم افتتاحیه این نمایشگاه با تلاوت آیاتی از قرآن مجید و پخش سرود جمهوری اسلامی ایران آغاز شد. در این مراسم که جمع کثیری از روزنامه‌نگاران، سردبیران و مدیران مسؤول مطبوعات و شخصیت‌های علمی و فرهنگی حضور داشتند، آقای علی‌اکبر قاضی‌زاده عضو هیأت مدیره شرکت تعاونی مطبوعات کشور و مسؤول برگزاری نمایشگاه ضمن خیر مقدم به شرکت‌کنندگان اظهار داشت: هدف اصلی از برپایی این نمایشگاه ایجاد ارتباط مردم با مطبوعات، ایجاد ارتباط دست‌اندرکاران مطبوعات با یکدیگر و آگاهی مسؤولان فرهنگی کشور با مسائل

اشاره

نخستین نمایشگاه تخصصی و مستقل مطبوعات ایران تحت عنوان «چهره مطبوعات امروز ایران» به همت خانه مطبوعات (شرکت تعاونی مطبوعات کشور) از تاریخ ۱۲ دی‌ماه سالجاری به مدت پانزده روز در فرهنگسرای بهمن برگزار شد. در این نمایشگاه بیش از ۲۰۰ موسسه مطبوعاتی نشریه‌های خود را عرضه کردند.

■ معاونت ریاست جمهوری: آزادی، مهر، عدالت، صلح و دوستی از جمله مضامینی هستند که روزنامه‌نگار باید در جهت تحقق آنها بکوشد.

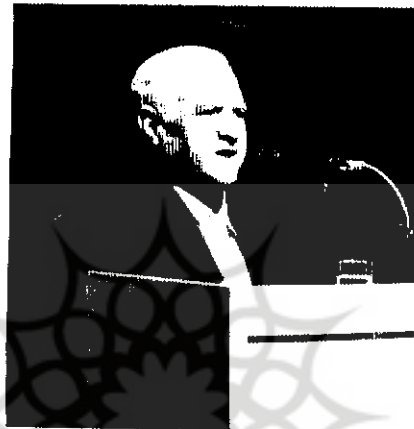
که یکی از شرایط لازم و ضروری برای پویایی یک نشریه و یا اصولاً یک رسانه جمعی ایجاد مجراهای ارتباطی مستقیم با مخاطب است که توجه کارگزاران نشریات به این اصل آنان را در رفع مشکلات اقتصادی نیز یاری خواهد داد و ما این نمایشگاه را به انگیزه برقراری این ارتباط برگزار کرده‌ایم.

■ خدمت به ملتی شایسته

دکتر عطاءالله مهاجرانی معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری دیگر سخنران این مراسم بود که ضمن بیان رسالت هنرمندان و روزنامه‌نگاران و تأکید بر ضرورت توسعه فعالیت مکتوب در جامعه گفت: مهمترین و پرمسئولیت‌ترین و ماندنی‌ترین کار در جامعه، روزنامه‌نگاری و نویسندگی است. آقای مهاجرانی با اشاره به جایگاه کار مطبوعاتی گفت: کار مطبوعاتی و هنری یک تفاوت بنیادی با کارهای دیگر دارد. وی افزود: ما باید به این نکته توجه کنیم که حق نداریم ناراحتی‌های خودمان را در آثارمان به جامعه تعمیم بدهیم. معاون رئیس جمهوری اظهار داشت: آزادی، مهر، عدالت، صلح و دوستی از جمله مضامینی هستند که روزنامه‌نگار باید در جهت تحقق آنها بکوشد. آقای مهاجرانی که در جمع خانواده

مطبوعات سخن می‌گفت اضافه کرد: یک روزنامه‌نگار اگر هم زندگی فقیرانه‌ای داشته باشد اجازه نمی‌دهد این زندگی او را از راه خدمت به مردم که وظیفه اصلی یک روزنامه‌نگار است، بازدارد و ملت ما شایسته‌ترین ملت برای خدمت‌کردن است.

■ آغاز روزنامه‌نگاری در ایران

دکتر محمداسماعیل رضوانی محقق و استاد تاریخ دانشگاه نیز در مراسم آغاز به کار نخستین نمایشگاه مستقل مطبوعات در جمع روزنامه‌نگاران، نویسندگان و علاقه‌مندان مطبوعات با ذکر نکاتی از تاریخ ایران در آغاز دوره قاجاریه اظهار داشت: در اثر آشنایی ایرانیان با نوآوری‌های اروپاییان، دولتمردان ایرانی متوجه شدند که از قافله تمدن خیلی عقب هستند. بنابراین درصدد اخذ تأسیسات تمدنی جدید برآمدند. در این میان دلسوزتر از همه عباس میرزا نایب‌السلطنه بود که منشاء خدمات بسیاری شد. یکی از اقداماتی که وی کرد اعزام محصل به خارج بود که از سال ۱۲۲۵ آغاز شد. وی ابتدا دونفر و سپس پنج نفر از محصلین را به خارج اعزام کرد در کاروان پنج نفری آقای به نام میرزا صالح شیرازی کازرونی بود. او جوانی ساعی بود و با اینکه مدت تحصیلش بیش از سه سال و نه ماه طول نکشید، اما خیلی چیزها را

فراگرفت که یکی از این کارها روزنامه‌نگاری و فن چاپ بود.

دکتر رضوانی افزود: میرزا صالح پس از بازگشت به میهن، در ۲۵ محرم ۱۲۵۳ نخستین روزنامه ایرانی را منتشر کرد و این زمانی بود که سه سال از درگذشت فتحعلیشاه و آغاز سلطنت محمدشاه می‌گذشت. روزنامه میرزا صالح، اسمی نداشت. او در سفرنامه‌اش، از روزنامه، تحت عنوان «کاغذ اخبار» یاد کرده است. این روزنامه تنها در دو صفحه منتشر می‌شد، که آن هم یک رو بود.

صفحه سمت راست این روزنامه، اخبار ممالک شرقیه و صفحه سمت چپ، اخبار ممالک غربیه نام داشت. در وسط صفحه اول نیز تصویر علامت رسمی آن روز یعنی شیر و خورشید چاپ شده بود. ما از اینکه این روزنامه چند شماره و یا چند سال منتشر شده اطلاعی در دست نداریم. سه شماره از کاغذ اخبار باقی مانده که دو شماره آن در لندن و یک شماره دیگر آن نیز در ایران است. از نشر این روزنامه پیداست که میرزا صالح فقط به سرپرستی روزنامه می‌پرداخته و مطالب آن را خودش نمی‌نوشته است.

پس از کاغذ اخبار، دیگر روزنامه‌ای در ایران منتشر نشد تا زمان روی کار آمدن ناصرالدین شاه و صدارت امیرکبیر.

روزنامه به معنای کلاسیک، یعنی آن چیزی که مشابه روزنامه‌های امروز است، به وسیله میرزاتقی‌خان امیرکبیر، به نام «روزنامه وقایع اتفاقیه» منتشر شد.

باید یادآوری کنم که روزنامه در آن روزگار به معنای گزارش بود، نه به معنی نشریه‌ای که روزانه منتشر شود. «روزنامه وقایع اتفاقیه» یعنی گزارش وقایعی که اتفاق افتاده است.

این روزنامه گاهی در ۸ تا ۱۰ و یا ۱۲ صفحه منتشر می‌شد. متوسط صفحه‌های آن ۶ صفحه و قیمتش دهشاهی بود که با معیارهای آن روز بسیار گران بود.

من در همین روزنامه یک آگهی دیدم که قیمت یک من مرغ و گوشت یک قران بود.

بنابراین، مردم بجای خرید یک روزنامه می‌توانستند دوکیلو گوشت بخرند و پیداست که استقبال از آن کم بود. از این رو ناصرالدین شاه دستور داد تمام نوکران درباره این روزنامه را بخرند و آنها نیز بر سیبل شوخی آن را «زورنامه» می‌خواندند. دکتر رضوانی در ادامه سخنانش به ذکر نام دیگر نشریات عصر قاجار پرداخت و از روزنامه «ایران» به عنوان ستون فقرات روزنامه‌های آن روز و از «حبل‌المتین» با عنوان پرتیراژترین روزنامه عصر قاجار یاد کرد.

پس از سخنرانی دکتر رضوانی و پذیرایی، شرکت‌کنندگان در مراسم افتتاحیه به بازدید از غرفه‌های نمایشگاه پرداختند.

■ نمایشگاه

نمایشگاه در مکانی به مساحت ۲۵۰۰ مترمربع دایر شده بود در کنار تصاویر مطبوعات قدیمی، عکسهای هنری و خبری و کاریکاتور و سالن ویژه مطبوعات کودکان نیز برپا بود. هریک از نشریات با اختصاص غرفه‌ای ضمن ارائه دستاوردها، امکانات خود را به نمایش گذاشته بودند همچنین برخی از نشریات برای تسهیل در امر اطلاع‌رسانی به بازدیدکنندگان، در قیمت نشریه، اشتراک و قیمت آگهی نیز تخفیف ویژه قائل می‌شدند. بازدیدکنندگان بنا به ذوق و سلیقه خود در برخی غرفه‌ها توقف بیشتری داشتند و مجله‌ها و روزنامه‌های مورد علاقه خود را تهیه می‌کردند. بازدیدکنندگان غالباً با پوستر و عکس و نیز روزنامه‌های رایگان و شکلات و شیرینی پذیرایی می‌شدند، اما مشهود بود که برخی غرفه‌ها فعال‌ترند و با تزئین بهتر غرفه‌های خود، جذابیت بیشتری به نمایشگاه و غرفه‌های خود بخشیده بودند: کاریکاتورهای روزنامه همشهری، نشریات ادواری وزارت امور خارجه، تابلوها و پوستره‌های مجله فیلم، گزارش فیلم، فیلم و سینما، شعرهای ترکی مهد آزادی، دکور روزنامه ابرار و مجله فنون، نشریات قاصد شده رسانه، تدبیر، صفحه اول،

بررسیهای بازرگانی، صنعت حمل‌ونقل، جامعه سالم و ... ویژه‌نامه‌های رسالت، عکسهای روزنامه تهران‌تایمز، کاروکارگر، تصویر یک بزرگ در غرفه نشریه بزرگ، سادگی غرفه پیام هاجر، خوشنویسی در غرفه تعاون، طرحهای روی جلد کلمه، «در خبرها نیامده بود» در غرفه گزارش، نشریات حوزه، پاسدار اسلام، معارف اسلامی، پیام زن، سلام بچه‌ها و آینه پژوهش در غرفه دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم و مجله‌های نشر دانش، معارف، زیان‌شناسی، باستان‌شناسی و تاریخ، بهداشت جهان، فیزیک، شیمی، نشر ریاضی و لقمان در غرفه مرکز نشر دانشگاهی، مداد بزرگ مجله جدول، عکس‌های روستاییان در غرفه پیک ایلام، ماکت هواپیما در غرفه هوانوردی، شاخه‌های گندم در غرفه سنبله، جلدهای انتشارات سروش، فال کامپیوتری خبر جنوب، جهاد، جهاد روستا و صالحین روستا در غرفه جهاد سازندگی، ماکت و عکسهای ماشین‌های مختلف در غرفه مجله ماشین، تعاونی کوچک آذر مهر، فجر خزر، عماد، ندای خاوران، نهضت شمال، بهار آذربایجان، ندای قومس و افتخارات ملی، عکسهای قیام مردم عراق در غرفه الجهاد، نشریات خارجی در غرفه نشرآوران، آرم انجمن حمایت از بیماران کلیوی در غرفه شفا، سوره، سوره نوجوان، شعر و ادبیات داستانی در غرفه حوزه اندیشه و هنر اسلامی، انتشارات کتابخانه ملی ایران، مهره‌های شطرنج در ماهنامه شطرنج، تصاویر موشک و فضاوردان در غرفه فضا، کامپیوتر در غرفه گرافیک و ... جذابیت دیگر غرفه‌ها از جمله آوای کردستان، سلام، نقشه‌برداری، سیم‌غ، جهان اسلام، مطالعات ایرانی، آریزان، پیوند، شکار و طبیعت، زمینه، خورجین، مدیریت در آموزش و پرورش، فصلنامه پژوهشهای روانشناختی، خراسان، ملون، چیستا، معیار، فرهنگ و توسعه، خانواده، صنعت روز، گزارش، تماشای زندگی، دانشمند، ایران فردا، دنیای تصویر، پیشنهاد،

برگ سبز، ایران زمین، مجله مدیریت دولتی، آینه، سیمان، گردش، فرهنگ آفرینش، فصلنامه دانشکده پرستاری و مامائی، فصلنامه بصیر، ماهنامه تعلیم و تربیت استثنائی، پیام دریا، شباب، جستجو، فرش، علوم و تکنولوژی پلیمر، سلامت، آزادگان، فرش ایران، گنجینه استاد، فرهنگ و بینش، تکاپو، جهان اقتصاد، کیان، زنان، ری، شنوایی‌شناسی، تکنیک، راه و توابری، مصباح، داستینها، دامدار، نمایه، پیام کتابخانه، نجوم، مرزهای بیکران فضا جلوه خاصی به نمایشگاه بخشیده بود.

■ چرا فرهنگسرای بهمن ...؟

آقای قاضی زاده مسؤول نمایشگاه در پاسخ به پرسش روزنامه «خبر جنوب» که آیا فکر نمی‌کنید محل فرهنگسرای بهمن کمی دور باشد و آیا این موضوع در میزان مراجعه مردم به نمایشگاه تأثیر نمی‌گذارد؟ گفت: البته تا حدودی این حرف درست است. ما به دلایل خاصی فرهنگسرای بهمن را انتخاب کردیم اول اینکه فرهنگسرای بهمن در جنوب شهر قرار دارد و می‌دانیم جمعیت زیادی در این منطقه از تهران ساکنند که از مخاطبین اصلی مطبوعات نیز هستند غیر از این لازم بود این بخش عظیم مردم با مطبوعات آشنا شوند. دلیل دیگر ما برای انتخاب این فرهنگسرا مهیا بودن سالنهای فرهنگسرا است و دیگر این که مسؤولین این مجتمع در کمال صمیمیت با ما همکاری داشتند و برای این مدت نسبتاً طولانی که نمایشگاه در اختیار ما بود وجهی پرداخت نکردیم. در حالی که اگر قرار بود مثلاً به نمایشگاه بین‌المللی برویم، ناچار بودیم برای هر متر جا پول پرداخت نماییم. با این وجود ما برنامه‌های مختلفی برای مردم مناطق دیگر تهران هم در نظر گرفته‌ایم از جمله در بهار آینده نمایشگاه بزرگی در شرق تهران یعنی محدوده تهرانپارس و نارمک که آنجا هم جمعیت زیادی از طبقه متوسط را شامل می‌شود، برگزار خواهیم کرد. به‌طور کلی ما تعصب خاصی نداریم و هر جا که امکان گشایش

نمایشگاه را به ما بدهند از آن استقبال می‌کنیم و همکاران مطبوعاتی هم شرکت می‌کنند.

■ ارزیابی تجربه نخست

شرکت نشریات گوناگون در نخستین نمایشگاه تخصصی مطبوعات، هم به لحاظ کثرت تعداد و هم به لحاظ تنوع موضوعات، قابل توجه و چشمگیر بود. علاوه بر اینها تعدادی از نهادها، ارگان‌ها و وزارتخانه‌ها نیز با ارائه نشریات خود ضمن پیوستن به مجموعه، خانواده مطبوعات را تکمیل تر کرده بودند. با این وجود نشریات بسیاری نیز توفیق شرکت در نمایشگاه را نیافتند. که گفته شد علت عمده عدم حضور این نشریات، مشکلات خاص آنان بوده است.

بی‌تردید، در آینده و در نمایشگاههای آتی، شاهد حضور چشمگیرتری از مطبوعات خواهیم بود. اما ذکر یک نکته در اینجا ضروری به نظر می‌رسد و آن کیفیت حضور است. انتظار این است که نشریات تنها به شرکت در این‌گونه نمایشگاهها مبادرت نورزند بلکه تمامی اهتمام خود را به کار بندند.

بر عهده روابط عمومی نشریات است که با تکمیل تجربیات خود جهت برنامه‌های مشابه آتی حضور مفید و مؤثری از خود نشان بدهند. تهیه فیلم‌های مستند همراه با اطلاعات و آمار گوناگون در خصوص تشکیلات مطبوعات و برپایی کنفرانس‌هایی در حاشیه، با حضور مردم و دست‌اندرکاران مطبوعات از جمله نکاتی است که می‌باید به آنها توجه داشت.

اما در مجموع، با وجود دوری راه، تبلیغات محدود و عدم همکاری تعدادی از نشریات، میزان استقبال مردم از نمایشگاه رضایت‌بخش بود. از این نمایشگاه مسؤلان، شخصیت‌های علمی و فرهنگی، روزنامه‌نگاران قدیمی، استادان دانشگاهها، معلمان، دانش‌آموزان، زندانیان و ... هیأت‌های خارجی بازدید کردند. همچنین با توجه به حضور نسبتاً گسترده مطبوعات در این

■ معاونت خانه مطبوعات: کمبودها و نقص‌های نمایشگاه را می‌پذیریم و امیدواریم تجربه‌های امروز، ما را در فعالیتهای آینده تواناتر سازد و بتوانیم «جشنواره بهار مطبوعات» را هرچه باشکوه‌تر برگزار کنیم.

در مراسم اختتامیه نمایشگاه «چهره مطبوعات امروز» به کلیه نشریات شرکت‌کننده هدایایی اعطا شد. این تصویر آقای علی اکبر جمالی سردبیر نینبای نشریه بصیر [ویژه نینبایان] را در حال دریافت هدیه و لوح یادبود نشان می‌دهد.

به‌عنوان ترازوی حساسی یاد کرد که در زمینه عملکرد مطبوعات به قضاوت نشسته است.

وی سپس به کاستیهای نخستین نمایشگاه چهره مطبوعات پرداخت و افزود: کمبودها و نقص‌های نمایشگاه را می‌پذیریم و امیدواریم تجربه‌های امروز ما را در فعالیتهای آینده تواناتر سازد و بتوانیم «جشنواره بهار مطبوعات» را هرچه باشکوه‌تر برگزار کنیم.

در این مراسم آقای غریب‌پور سرپرست فرهنگسرای بهمن نیز مطبوعات را طلایه‌دار تفاهم، عدالت و ترقی جامعه دانست و ضمن تقدیر از شرکت‌کنندگان در نمایشگاه، گفت: فرهنگسرای بهمن افتخار می‌کند که در این مدت زیباترین پدیده بشری را به نمایش گذاشت.

در پایان این مراسم به کلیه شرکت‌کنندگان در نمایشگاه لوح یادبود و هدایایی اعطا شد.

نمایشگاه، امید می‌رود که مطبوعات کشور در نمایشگاه «جشنواره بهار مطبوعات» مطبوعات حضور گسترده‌تری داشته باشند.

■ مراسم اختتامیه

نمایشگاه تخصصی مطبوعات امروز دوشنبه ۲۷ دی ماه به کار خود پایان داد. در مراسم پایان کار این نمایشگاه که با حضور دست‌اندرکاران مطبوعات برگزار شد، آقای قاضی‌زاده مدیر نمایشگاه و معاون خانه مطبوعات اظهار داشت: در نمایشگاه چهره مطبوعات ۲۰۰ عنوان روزنامه، هفته‌نامه و ماهنامه در زمینه‌های مختلف، نشریات خود را عرضه کردند.

وی افزود: ما در این نمایشگاه دریافتیم که مطبوعات نیاز به بازنگری عملکرد خود دارند و باید نسل امروز جامعه را باور کنند و به خواسته‌های آنان توجه جدی داشته باشند.

قاضی‌زاده از وجدان بیدار جامعه